

UZASADNIENIE

Wnioskiem, który wpłynął do tutejszego Sądu 12 lutego 2018 roku, J. A. działając przez profesjonalnego pełnomocnika procesowego wniósł o stwierdzenie, że spadek po Z. A. nabyła żona U. A. oraz dzieci J. A., A. P. i B. P. oraz jednocześnie przyjęcie od U. A., J. A., A. P. i B. P. oświadczeń o odrzuceniu spadku po Z. A. (k. 3-4 akt).

Po wezwaniu do uzupełnienia braków formalnych wniosku poprzez usunięcie wewnętrznej sprzeczności i przytoczenie okoliczności faktycznych na uzasadnienie wniosku, Sąd postanowieniem z 26 czerwca 2018 roku wyłączył do odrębnego rozpoznania sprawę o uchylenie się od niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku przez U. A., J. A., A. P. i B. P. (k. 2 akt).

Sąd zawiadomił o terminie rozprawy i doręczył odpis wniosku (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S., która wstępując do sprawy w charakterze uczestnika postępowania wniosła o oddalenie wniosków. W uzasadnieniu uczestniczka wskazała, że żądanie wniosku jest wewnętrznie sprzeczne, wnioskujący nie dołożyli należytej staranności w ustaleniu składu masy spadkowej, spadkodawca poręczył pożyczkę U. A. w (...) -u (k. 20-22 akt).

Na rozprawie 3 września 2018 roku uczestnicy U. A. oraz J. A. i B. P. oświadczyli, że zatwierdzają wszystkie czynności pełnomocnika i udzielają mu pełnomocnictwa (k. 70 akt).

Na rozprawie 3 września 2018 roku uczestnicy U. A. oraz J. A. i B. P. złożyli oświadczenia o uchyleniu się od niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku i odrzucili spadek po Z. A., zmarłym 22 grudnia 2013 roku w K., ostatnio stale zamieszkałym w G. (k. 73, 74 akt).

Na rozprawie 20 grudnia 2018 roku uczestniczka A. P. oświadczyła, że zatwierdza wszystkie czynności pełnomocnika i udziela mu pełnomocnictwa (k. 120 akt).

Na rozprawie 20 grudnia 2018 roku uczestniczka A. P. złożyła oświadczenie o uchyleniu się od niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku i odrzucili spadek po Z. A., zmarłym (...) roku w K., ostatnio stale zamieszkałym w G. (k. 123 akt).

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

Z. A. zmarł (...) roku w K., ostatnio stale zamieszkał w G.. Spadek po Z. A. nabyła żona U. A. oraz dzieci J. A., A. P. i B. P.

Dowód: odpis skrócony aktu zgonu k. 6 akt I Ns(...), odpis skrócony aktu urodzenia J. A. k. 111 akt, odpis skrócony aktu urodzenia A. P. k. 113 akt, odpis skrócony aktu urodzenia B. P. k. 112 akt, odpis skrócony aktu małżeństwa k. 114 akt, odpis skrócony aktu małżeństwa k. 115 akt.

Umową pożyczki z (...) roku zawartą ze (...) z siedzibą w Ł. U. A. zaciągnęła zobowiązanie w kwocie (...) zł. Powyższa umowa została poręczona przez Z. A.. Nakazem zapłaty z (...) roku Sąd Rejonowy (...) w L. orzekł, że U. A. i Z. A. mają zapłacić solidarnie na rzecz (...) z siedzibą w Ł. (...)zł. Postanowieniem Sądu Rejonowego w G. z (...) roku sygn. akt I Co (...) ww. orzeczeniu została nadana klauzula wykonalności na rzecz (...) z siedzibą we W.. Postanowieniem Sądu Rejonowego w P. z (...) roku sygn. akt VI Co (...) ww. orzeczeniu została nadana klauzula wykonalności na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S..

Dowód: nakaz zapłaty z (...) roku Sądu Rejonowego (...)w L. k. 32-32v akt, postanowienie Sądu Rejonowego w G. z (...) roku sygn. akt I Co (...) k. 35-35v akt, postanowienie Sądu Rejonowego w (...) z (...) roku sygn. akt VI Co (...) k. 49-59v akt, wydruk pozwu o zapłatę k. 30 – 31 akt.

Pożyczka została spożytkowana na leczenie Z. A. i bieżące potrzeby. Z. A. nie miał innych zobowiązań, nie pozostawił po sobie żadnego majątku. Utrzymywał się z renty w wysokości (...) zł. Przed śmiercią cierpiał na lewostronny paraliż oraz cukrzycę. Przeszedł trepanację czaszki i amputację nogi.

Dowód: przesłuchanie U. A. w charakterze strony k. 121 akt

(...) roku (...) z siedzibą w G. skierowała niosek o wszczęcie egzekucji przeciwko U. A. i Z. A. do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w K. A. S.. Pismem z 26 lutego 2013 roku U. A. i Z. A. zostali zawiadomieni o wszczęciu egzekucji. Pismem z 12 kwietnia 2013 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w K. dokonał zajęcia wynagrodzenia za pracę U. A. i Z. A.. Pismem z 13 kwietnia 2013 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w K. skierował do ZUS w O. wezwanie do dokonywania potrąceń z renty lub emerytury Z. A.. Wnioskiem z (...) roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wniosła o rozszerzenie egzekucji i kontynuowanie jej na rzecz nowego wierzyciela.

Pismem z 26 lutego 2016 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w G. dokonał zajęcia wierzytelności U. A.. Pismem z 2 stycznia 2017 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w G. dokonał zajęcia rachunku bankowego U. A.. Pismem z 13 czerwca 2017 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w G. skierował do ZUS w O. wezwanie do dokonywania potrąceń z renty lub emerytury U. A..

Dowód: przesłuchanie U. A. w charakterze strony k. 121 akt, wniosek o wszczęcie egzekucji k. 37-38 akt, zawiadomienie o wszczęcie egzekucji k. 39, 40 akt, postanowienie o kosztach egzekucji k. 41-41v akt, zajęcie k. 42,43, 44, 51, 52, 53, 54, 55 akt, postanowienie o zawieszeniu postępowania egzekucyjnego k. 45-45v akt, postanowienie o przekazaniu sprawy k. 46-46v akt, wniosek o rozszerzenie egzekucji k. 47-48 akt.

Z. A. mieszkał w tej samej miejscowości, co ojciec. Miał z nim dobre relacje. Nie posiada informacji na temat źródła zobowiązania obciążającego masę spadku. Nie ma informacji na temat zobowiązań finansowych rodziców.

Dowód: przesłuchanie Z. A. w charakterze strony k. 121 akt

B. P. o długi spadkowym dowiedziała się we wrześniu 2017 roku. Nie ma informacji na temat zobowiązań finansowych rodziców.

Dowód: przesłuchanie B. P. w charakterze strony k. 121v akt.

A. P. od 20 lat mieszka na podkarpaciu. Z U. A. i Z. A. utrzymywała kontakty sporadyczne. O długi spadkowym dowiedziała się we wrześniu 2017 roku. Nie czyniła ustaleń w celu ustalenia masy spadku.

Dowód: przesłuchanie A. P. w charakterze strony k. 121v akt.

U. A. zataiła przed J. A., B. P., A. P. fakt zaciągnięcia zobowiązania w (...) -u. Nie przekazała dzieciom tej informacji ani za życia Z. A., ani po jego śmierci.

Dowód: przesłuchanie U. A. w charakterze strony k. 120v akt.

Sąd Rejonowy zważył co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zaofiarowany przez strony materiał dowodowy w postaci przesłuchania wnioskodawców oraz dowodów z dokumentów. Sąd dopuścił z urzędu dowód w postaci przesłuchania w charakterze strony A. P., B. P., U. A. z uwagi na bierność pełnomocnika wnioskodawców oraz brak możliwości ustalenia stanu faktycznego na podstawie materiału zawartego w aktach zgodnie z zasadą prawdy.

Sąd nie znalazł podstaw by odmówić wiary zeznaniom wnioskodawców, gdyż były one spójne i logiczne korespondowały ze sobą wzajemnie, były spójne przedłożonymi dokumentami, jak również były zgodne z zasadami doświadczenia życiowego.

Za wiarygodne uznano przedłożone dokumenty, albowiem ani wnioskodawcy, ani uczestnik, nie kwestionowali ich wiarygodności, a i Sąd nie znalazł podstaw do ich kwestionowania.

W myśl art. 1019 § 1 k.c. jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami:

1) uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem;

2) spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca. § 2 i 3 wskazanego artykułu stanowi zaś, iż spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd.

Konstrukcja uchylenia się od skutków prawnych złożonego pod wpływem błędu oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku (art. 1019 § 1 k.c.) została rozciągnięta na sytuacje, w których pod wpływem błędu spadkobierca nie złożył żadnego oświadczenia w terminie (art. 1019 § 2 k.c.), a więc takie, w których w istocie spadkobierca uchyła się nie od skutków prawnych swego oświadczenia, lecz od skutków biernego zachowania się – niezłożenia oświadczenia. W tych wypadkach skuteczne uchylenie się od skutków niezłożenia oświadczenia w terminie powoduje wyłączenie działania fikcji prostego przyjęcia spadku, wynikającej z art. 1015 § 2 zd. 1 k.c.

Oświadczenie dotyczące spadkobrania jest jednostronną czynnością prawną, do której mają zastosowanie przepisy ogólne o wadach oświadczenia woli dotyczące błędu lub groźby (art. 84 i 87 k.c., ze zmianami wynikającymi z art. 1019 k.c.). Tak więc spadkobierca może uchylić się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, jeżeli takie zachowanie było konsekwencją błędu prawnie istotnego co do przedmiotu spadku, a do uchylenia się dojdzie przed sądem, który dokonuje jego zatwierdzenia i jednocześnie złoży oświadczenie, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca.

Oświadczenie o uchyleniu się od tych negatywnych skutków powinno być złożone, zgodnie z art. 88 § 2 k.c. przed upływem roku od wykrycia błędu. Sąd dokonuje kontroli dopuszczalności uchylenia się od skutków oświadczenia woli, jak i niezłożenia wymaganego oświadczenia, pod kątem spełnienia ustawowych przesłanek. Powołanie się przez spadkobiercę, zgodnie z na działanie pod wpływem błędu wymaga wykazania, że błąd był istotny, dotyczył czynności prawnej i znajduje usprawiedliwienie w okolicznościach sprawy.

W literaturze i orzecznictwie Sądu Najwyższego stan niewiedzy spadkobiercy o długach obciążających dany spadek określa się w różny sposób. Mówi się o błędzie co do "przedmiotu spadku", "stanu spadku", "stanu majątku spadkowego", "istotnych właściwości spadku" i innych. Mylne wyobrażenie spadkobiercy o stanie spadku może odnosić się do samego faktu istnienia długów spadkowych oraz ich wysokości. Błąd istotny spadkobiercy co do stanu spadku można ogólnie ująć jako taki błąd, który uzasadniałby przypuszczenie, że gdyby składający nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia oznaczonej treści. Oświadczenie o przyjęciu spadku po określonym spadkobiercy łączy się z reguły z przekonaniem, że dojdzie do powiększenia majątku spadkobiercy w wyniku dziedziczenia lub przynajmniej do nie pogorszenia jego sytuacji majątkowej.

Jak wynikało z przesłuchania wnioskodawców, utrzymywali normalne kontakty z rodzicami. Wnioskodawcy byli samodzielni, nie interesowali się majątkiem rodziców. Mieli dobre relacje, poza A. P., która z uwagi na odległe miejsce zamieszkania widywała się z rodzicami sporadycznie. Rodzeństwo nie ingerowało w sprawy finansowe rodziców. Wnioskodawca Z. A. podkreślił, że nie chce od nich mieszkania. Rodzice nie informowali ani wnioskodawców, że zaciągnęli zobowiązanie w (...) -u. U. A. nie zwracała się do dzieci o pomoc finansową wiedząc, że każde z nich ma swoje problemy. Nawet po śmierci Z. A. nie poinformowała swoich dzieci, że zaciągnęła zobowiązanie na leczenie męża

i bieżące potrzeby. Dopiero z pisma (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., datowanego na 31 sierpnia 2017 roku, we wrześniu 2017 roku rodzeństwo powzięło wiadomość o długi spadkowym. Niezłożenie przez nich w przepisany terminie stosownego oświadczenia spadkowego było spowodowane przekonaniem, że spadkodawca nie posiadał długów.

Wnioskodawcy J. A., B. P. i A. P. pozostawali w usprawiedliwionym błędzie co do składu masy spadku po Z. A.. Błąd ten został wywołany zatajeniem przez U. A. istotnych faktów związanych z sytuacją finansową jej i jej męża, Z. A.. Dodatkowo w zakresie informacji przekazanych przez A. P. wskazać należy, że z uwagi na znaczną odległość zamieszkania i sporadyczne kontakty z rodzicami oraz trudną sytuację osobistą w ocenie Sądu dochowała ona należytej staranności w celu ustalenia składu masy spadku. Wobec tak ukształtowanej postawy U. A., nie było możliwe powzięcie przez wnioskodawców informacji co do rzeczywistego składu masy spadku po Z. A.. W ocenie Sądu stan zdrowia Z. A. przed śmiercią wykluczał czynienie obiektywnych ustaleń co do masy spadku. Również z uwagi na charakter zobowiązania i usytuowanie Z. A. jako poręczyciela, utrudnione było czynienie przez spadkobierców ustaleń w zakresie składu masy spadku na podstawie dostępnej dokumentacji. Dokumentacja zawarta w aktach sprawy wskazuje, że o toku postępowania przed sądem i postępowania egzekucyjnego informowani byli wyłącznie U. A. i Z. A..

Powyższe rozważania są nieaktualne przy analizie stanu wiedzy U. A., która zaciągnęła przedmiotowe zobowiązanie. U. A. doskonale zdawała sobie sprawę z istnienia zobowiązania i jego wysokości, a także ma pełną wiedzę co do składu masy spadku. Tym samym nie sposób uznać, że U. A. pozostawała w jakimkolwiek błędzie co do składu masy spadku po Z. A..

W niniejszej sprawie należy rozważyć kwestię zachowania przez wnioskodawców rocznego terminu do złożenia oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po ojcu oraz sześciomiesięcznego terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku. Nie budzi wątpliwości Sądu, że w niniejszym postępowaniu wnioskodawcy dowiedzieli się o długach spadkowych 31 sierpnia 2017 roku. W ocenie Sądu wnioskodawcy składając wniosek 12 lutego 2018 roku dochowali terminów ustawowych. Sprecyzowanie wniosku oraz późniejsze zatwierdzenie go wywołały skutek na moment wniesienia wniosku. Błędy pełnomocnika procesowego w niniejszym postępowaniu nie mogą obciążać wnioskodawców, podobnie jak wyznaczenie odległych terminów rozpraw z uwagi na obciążenie referenta.

Należało więc zatwierdzić oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych niezachowania terminów do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku przez J. A., A. P., B. P., o czym orzeczono na podstawie art. 1019 § 3 k.c. jak w punkcie 1 sentencji postanowienia. W punkcie 2. Sąd oddalił wniosek w stosunku do U. A..

O kosztach postępowania orzeczono jak w punkcie 3 sentencji postanowienia na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z którym każdy uczestnik ponosi koszty związane ze swym udziałem w sprawie. Sąd nie dostrzegł podstaw do odstąpienia od ogólnej zasady postępowania nieprocesowego przewidującej ponoszenie przez każdego z uczestników kosztów postępowania związanych ze swoim udziałem w sprawie. W postępowaniu nieprocesowym nie ma dwóch przeciwstawnych sobie stron, dlatego też nie można mówić o przegrywającym, który powinien zwrócić koszty postępowania wygrywającemu (art. 98 § 1). Przeciwnie, z treści całego art. 520 kpc wynika, że ustawodawca zakłada, że w zasadzie uczestnicy postępowania są w tym samym stopniu zainteresowani jego wynikiem, a orzeczenie sądu udziela ochrony prawnej każdemu uczestnikowi. Dlatego ten, kto poniósł koszty sądowe lub koszty zastępstwa procesowego nie uzyska zwrotu wydanych kwot od innego uczestnika, ale i nie jest obowiązany do zwracania kosztów poniesionych przez innego uczestnika.

Sygn. akt I Ns 218/18

ZARZĄDZENIE

1. odnotować w kontrolce uzasadnień,
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć zgodnie z wnioskami,

3. za 14 dni lub z apelacją.

G., 21 stycznia 2019 roku